

Moje prawa w trakcie rozprawy sądowej

A) Gdzie odbędzie się rozprawa?

Rozprawa główna odbywa się zazwyczaj przed sądem rejonowym. W niektórych przypadkach rozprawę może również przeprowadzić Szczególny Sąd Karny (Specjalizowany trestny sąd) lub sąd rejonowy w stolicy kraju.

Rozprawę prowadzi sąd właściwy dla miejsca popełnienia przestępstwa.

Zamiast tego rozprawę może również przeprowadzić sąd właściwy dla miejsca zamieszkania, zatrudnienia lub zwykłego pobytu oskarżonego lub sąd właściwy dla miejsca wniesienia aktu oskarżenia przez prokuratora.

B) Czy zarzuty mogą ulec zmianie? Jeśli tak, jakie mam prawo do informacji w tym zakresie?

Jeżeli prokurator zamierza zmienić klasyfikację czynu i uznać go za innego rodzaju przestępstwo niż policja, ma obowiązek powiadomić podejrzanego o tym fakcie przed wniesieniem aktu oskarżenia oraz zwrócić się do podejrzanego z zapytaniem, czy ten nie chciałby udzielić dodatkowych wyjaśnień.

Jeżeli po rozpoczęciu rozprawy głównej okaże się, że oskarżony popełnił inne przestępstwo, sąd przekazuje sprawę prokuratorowi na jego wniosek w celu wznowienia postępowania przedprocesowego i przeprowadzenia dodatkowego postępowania przygotowawczego.

Sąd może skazać oskarżonego o popełnienie przestępstwa na surowszą karę niż kara, o którą wniósł prokurator. Sąd poucza jednak oskarżonego o takiej możliwości przed ogłoszeniem zakończenia etapu przeprowadzania dowodów.

Sąd wyznacza oskarżonemu termin na przygotowanie obrony i na wniosek oskarżonego odracza rozprawę główną o co najmniej 5 dni roboczych.

C) Jakie mam prawa w trakcie rozprawy?

(i) Czy muszę stawić się w sądzie? W jakiej sytuacji mogę nie stawić się na rozprawie?

Oskarżony ma prawo (nie obowiązek) do bycia obecnym na rozprawie. Sąd może rozpoznać sprawę pod nieobecność oskarżonego, jeżeli oskarżony wyrazi na to zgodę lub jeżeli odmówi stawienia się na rozprawie bądź na podstawie innych przesłanek określonych w przepisach prawa. Takie same zasady mają zastosowanie w przypadku postępowania apelacyjnego.

(ii) Jakie mam prawa w zakresie dostępu do usług tłumacza ustnego i do tłumaczeń pisemnych?

Jeżeli oskarżony nie włada językiem, w którym prowadzone jest postępowanie, jest uprawniony do skorzystania z usług tłumacza ustnego. W przypadku konieczności przetłumaczenia jakichkolwiek istotnych dokumentów, wyciągów z rejestru lub orzeczeń w postępowaniu bierze również udział tłumacz pisemny.

(iii) Czy mam prawo do adwokata?

W toku całego postępowania karnego oskarżony ma prawo do bycia reprezentowanym przez wybranego przez siebie lub wyznaczonego przez sąd obrońcę.

Oskarżony musi mieć obrońcę od chwili wniesienia przeciwko niemu zarzutów lub jeżeli został aresztowany, osadzony w zakładzie karnym lub objęty obserwacją w placówce opieki zdrowotnej, jeżeli jego zdolności do czynności prawnych zostały ograniczone, jeżeli sprawa dotyczy szczególnie poważnego przestępstwa, jeżeli oskarżony jest osobą nieletnią lub jeżeli postępowanie toczy się w związku z ucieczką oskarżonego.

Jeżeli oskarżony nie ma obrońcy w sytuacji, gdy jest to wymagane, sąd wyznacza mu termin na wybranie obrońcy. Jeżeli oskarżony nie zrobi tego w wyznaczonym terminie, niezwłocznie wyznacza się mu obrońcę.

Jeżeli oskarżony, który nie dysponuje wystarczającymi środkami na opłacenie adwokata, wystąpi o wyznaczenie mu obrońcy, sąd wyznacza takiego obrońcę nawet wówczas, gdy w danym przypadku nie ma przymusu adwokackiego. Oskarżony musi wykazać, że nie dysponuje wystarczającymi środkami na opłacenie adwokata.

(iv) Jakie inne prawa procesowe powinienem/powinnam znać? (np. stawienie się podejrzanych przed sądem)

W chwili rozpoczęcia rozprawy oskarżony ma prawo do przyznania się albo nieprzyznania się do winy. Jeżeli oskarżony przyzna się do winy, sąd zbada wyłącznie dowody konieczne do określenia surowości kary lub ustalenia wysokości odszkodowania lub zadośćuczynienia.

W toku rozprawy prokurator przesłuchuje oskarżonego, świadków i biegłych. Oskarżony lub jego obrońca również mogą zadawać pytania. Świadków powołanych przez oskarżonego przesłuchuje jego obrońca lub sam oskarżony. Oskarżony ma prawo sprzeciwu wobec sposobu prowadzenia przesłuchania.

Po zakończeniu badania dowodów przez sąd oskarżony może wygłosić swoją mowę końcową. Po wygłoszeniu mowy końcowej przez prokuratora sąd może umożliwić zabranie głosu pokrzywdzonemu, obrońcy oraz innym osobom. Oskarżony zawsze zabiera głos jako ostatni. Prawa oskarżonego obejmują prawo do wniesienia zażalenia na akt oskarżenia, zakwestionowania zgromadzonych dowodów i klasyfikacji popełnionego czynu, przedstawienia okoliczności łagodzących oraz zaskarżenia wyroku skazującego. Sąd może przerwać mowę końcową oskarżonego wyłącznie w przypadku, gdy jej treść nie ma związku z rozpoznawaną sprawą. Po wygłoszeniu mów końcowych oskarżony może również wygłosić oświadczenie zamykające postępowanie. W trakcie wygłaszania tego oświadczenia oskarżonemu nie można przerywać.

D) Kary, które sąd może orzec

Kara pozbawienia wolności – stosownie do wagi przestępstwa, maksymalny wymiar kary to dożywotnie pozbawienie wolności. Sąd nie może skazać oskarżonego na karę śmierci. W przypadku skazania oskarżonego na karę pozbawienia wolności w wymiarze 2-3 lat sąd może wydać wyrok w zawieszeniu – obejmując skazanego dozorem kuratora bądź nie – i wyznaczyć okres od 1 do 5 lat, w którym skazany ma obowiązek przestrzegać prawa. Jeżeli skazany naruszy obowiązki i ograniczenia nałożone przez sąd, będzie musiał odbyć karę w zakładzie karnym.

Areszt domowy – w wymiarze do 1 roku w przypadku wykroczeń. W przypadku nałożenia tej kary skazany musi ograniczyć przemieszczanie się do swojego miejsca zamieszkania i musi przestrzegać prawa. Jeżeli skazany naruszy te warunki, będzie musiał odbyć karę w zakładzie karnym.

Praca na cele społeczne – w wymiarze 40-300 godzin w przypadku wykroczeń, ale wyłącznie za uprzednią zgodą skazanego. W przypadku nałożenia tej kary skazany musi wykonywać pracę na cele społeczne w czasie wolnym bez wynagrodzenia. Jeżeli skazany nie wywiąże się z obowiązku odbycia prac na cele społeczne w wyznaczonym terminie i w określonym zakresie, sąd przekształca każde 2 godziny niewykonanych prac na cele społeczne w 1 dzień kary pozbawienia wolności.

Grzywna, przepadek mienia – sąd nakłada tę karę w przypadku popełnienia umyślnych przestępstw, wskutek których skazany uzyskał określone składniki majątku lub które doprowadziły do wyrządzenia szkód. Wysokość grzywny może wahać się od 160 euro do 331 930 euro. Przepadek mienia dotyczy również wszystkich składników

majątku, w których posiadanie skazany wszedł niezgodnie z prawem. Sąd może również orzec przepadek mienia, w przypadku gdy skazany posłużył się nim w celu popełnienia przestępstwa.

Ustanowienie zakazu prowadzenia określonego rodzaju działalności, np. wykonywania zawodu, pełnienia funkcji lub dokonywania innych czynności (takich jak prowadzenie pojazdu), na okres od roku do 10 lat – rodzaj działalności objętej zakazem odpowiada rodzajowi działalności, przy prowadzeniu której doszło do popełnienia przestępstwa.

Zakaz zamieszkiwania w określonym miejscu – nałożenie na skazanego zakazu zamieszkiwania w określonym miejscu przez okres od roku do 5 lat.

Zakaz wstępu na imprezy masowe – od roku do 10 lat – nałożenie na skazanego zakazu uczestnictwa w imprezach sportowych lub kulturalnych lub w innych wydarzeniach publicznych, w trakcie których skazany popełnił przestępstwo.

Utrata tytułów honorowych i odznaczeń – nałożenie tej kary skutkuje utratą przez skazanego odznaczeń i innych tytułów honorowych przyznanych mu zgodnie z przepisami szczególnymi.

Degradacja lub pozbawienie stopnia wojskowego bądź innego stopnia.

Wydalenie z terytorium Republiki Słowackiej. Sąd może wymierzyć skazanemu karę wydalenia z terytorium Republiki Słowackiej na okres od roku do 15 lat – kary tej nie można jednak wymierzyć obywatelowi słowackiemu, obywatelowi innego państwa członkowskiego UE ani obywatelowi państwa-strony Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Karze tej nie podlega również osoba, której udzielono azylu. Powyższe ograniczenia nie mają zastosowania, jeżeli skazany stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego lub porządku publicznego. Skazany nie może zostać wydany do państwa, w którym jego wolność osobista lub życie mogłyby być zagrożone z uwagi na jego pochodzenie rasowe, przynależność państwową, wyznanie lub poglądy polityczne lub z innej przyczyny o podobnym charakterze.

■ Ostatnia aktualizacja: 21/11/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.